

prawny bubel

Uwagi na temat nowelizacji przepisów w zakresie wykonywania cięć w koronach drzew

20 lipca br. zaczęła obowiązywać zmiana ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹. Nowelizacja ta² wprowadza istotne zmiany, między innymi w kwestii wykonywania cięć w koronach drzew. W dalszej części artykułu zmianę ustawy w tym zakresie nazywam „bublem prawnym”. Dlaczego?

Tekst: Jarema A. Rabiński
Zdjęcia: Redakcja

Ponieważ z problematyką cięć koron drzew, zarówno prawidłowego (w rozumieniu merytorycznym), jak też legalnego (to znaczy zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa), możemy spotkać się na (intensywnym) dachu zielonym, gdzie drzewa stanowią jeden z cenniejszych elementów kompozycyjnych, pozwolę sobie szerzej omówić tę tematykę. W szczególności po to, aby ogrodnicy wykonujący prawidłowe prace ogrodnicze, nie stali się „sprawcami naruszenia prawa” na gruncie znowelizowanej ustawy.

Przypomnijmy, że z mocy art. 88 ust. 1 pkt. 3 ustawy o ochronie przyrody, *wójt, burmistrz albo prezydent miasta* był (i jest nadal, gdyż norma ta nie uległa zmianie) zobligowany do wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za **zniszczenie** spo-

wodowane niewłaściwą pielęgnacją **terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów**.

W miejscu tym należy wyjaśnić, czy „zielony dach” w rozumieniu formalnym (a nie merytorycznym) jest, czy też nie jest, **terenem zieleni**. Zgodnie z definicją legalną zawartą w art. 5 ust. 21 ustawy o ochronie przyrody poprzez **teren zieleni** rozumie się tereny **wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością**, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności [a więc wymienione przykładowo, a nie wyłącznie – przyp. wł.] *parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towa-*

rzyszczą ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowym i przemysłowym;

Reasumując, jeśli zielony dach znajduje się na obszarze miasta lub wsi o zwartej zabudowie, to jego obszar jest **terenem zieleni** w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody.

Dodam jeszcze, że ponieważ omawiana ustawa nie zawiera wykładni legalnej przytoczonego powyżej pojęcia **zniszczenie**, a określenie to jest nagminnie błędnie utożsamiane (niestety również przez pracowników organów administracji) z innym rozbieżnym w swej treści, pojęciem prawnym **uszkodzenie**, to zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami prawa należy w takim przypadku zastosować wykładnię semantyczną. W związku z powyższym, podzielając pogląd autora, przyjąłem za W. Świdą³, że:

- **niszczenie** mienia polega na jego **unicestwianiu**,
- **uszkodzenie** polega na **takiej zmianie materii rzeczy, że nie może ona stale lub czasowo służyć w pełni celom, do których była przeznaczona**.

Reasumując, jeśli ogrodnik **zniszczył** (a nie **uszkodził**) zadrzewienie lub drzewo ewentualnie krzew, np. poprzez **nieprawidłowe merytoryczne** cięcie ich koron, to taki czyn stanowi **delikt administracyjny**, stanowiący podstawę do wymierzenia **administracyjnej kary pieniężnej**. Ustawodawca niestety nie wprowadził zakazu uszkadzania zadrzewień lub drzew, ewentualnie krzewów. Wprowadził (za to) „bubla prawnego” w postaci nowelizacji ustawy o ochronie przyrody w zakresie wykonywania cięć w koronach drzew, którego w miejscu tym przytoczę w pełnym brzmieniu:

W art. 82 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody⁴ po ust. 1 dodaje się ust. 1a:

1a. Zabiegi w obrębie korony drze-

wa na terenach zieleni lub zadrzewieniach mogą obejmować wyłącznie:

- 1) **usuwanie gałęzi** obumarłych, nadłamanych lub wchodzących w kolizję z obiektami budowlanymi lub urządzeniami technicznymi,
- 2) **kształtowanie korony drzewa, którego wiek nie przekracza 10 lat**,
- 3) **utrzymywanie formowanego kształtu korony drzewa**.

Przeanalizujmy zatem treści omawianego i niestety już obowiązującego art. 82 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody.

Ustawodawca błędnie utożsamia określenie **zabiegi w obrębie korony** jedynie z:

- a. **usuwaniami gałęzi** (art. 82 ust. 1a pkt 1) - a więc w większości ich cięcia, choć **usuwanie gałęzi obumarłych** (a w szczególności pędów) na zewnętrznym płaszczu korony drzew może być realizowane również poprzez ich obtrącanie tyczką;
- b. **kształtowaniem korony** (art. 82 ust. 1a pkt 2) - a więc wykonywanie specjalistycznych cięć;
- c. **utrzymywaniem formowanego kształtu korony** (art. 82 ust. 1a pkt 3) - realizowane również poprzez cięcia;

Z analizy semantycznej zapisów znowelizowanej ustawy wynika, że w rzeczywistości wskazane w niej **zabiegi** obejmują wyłącznie cięcie korony drzewa, jak też ewentualnie obtrącanie suszu. Tymczasem pojęcia te nie są tożsame. Ustawodawca powinien był zatem słowo **zabiegi** zastąpić słowem **cięcia** lub **usuwanie suszu**.

Ponieważ zabiegi w obrębie korony zdaniem ustawodawcy **mogą obejmować wyłącznie** omówione powyżej cięcia, to *a contrario* nielegalne staje się wykonywanie innych, aniżeli wyszczególnionych w art. 82 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody, lecz jakże koniecznych i racjonalnych specjalistycznych zabiegów

ogrodniczych. Tym samym mocą analizowanego „bubla prawnego” niedopuszczalne jest wykonywanie wszelkich innych zabiegów (patrz ramka nr 1), aniżeli wyszczególnione w ustawie zabiegi w obrębie korony. Czyżby autor nowelizacji ustawy nie wiedział o ich istnieniu i potrzebie wykonywania? Trudno bowiem przyjąć, aby celowo wyeliminował legalną możliwość ich realizacji.

Kolejną ciekawostką przyrodniczo-prawną jest przewidziana w 82 ust. 1a pkt 1 ustawy o ochronie przyrody możliwość **usuwania...** wyłącznie **gałęzi**. Szkoda, że autorowi omawianego „bubla prawnego” nie jest znany fakt, że elementami korony drzewa nie są wyłącznie **gałęzie** (patrz ramka nr 2), lecz także pędy oraz konary jak też przewodniki w okazach wielopniowych.

Z mocy art. 82 ust. 1a omawianej ustawy *jeżeli drzewo rozwidła się na wysokości poniżej 130 cm, każdy pień traktuje się jako odrębne drzewo*. Jeśli drzewo rozwidła się poniżej 130 cm, to przed usunięciem przewodnika z wielopniowego egzemplarza konieczne jest uzyskanie zezwolenia właściwego organu (wydawanego w formie decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 104 k.p.a.) na jego usunięcie. Istnieje także możliwość jego usunięcia bez zezwolenia, jeśli zachodzi okoliczność enumeratywnie wskazana w obowiązujących przepisach zezwalających na (legalne) usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia. W tym miejscu pozwolę sobie zauważyć, że z uwagi na liczne błędne informacje przekazywane w prasie i podczas szkoleń, z których wynika że przypadki takie są określone wyłącznie w ustawie o ochronie przyrody a nie w innych obowiązujących aktach prawnych, na życzenie czytelników mogę omówić szerzej tę problematykę w odrębnej publikacji.

Wracając do nowych przepisów -

jeśli w obrębie korony drzewa będzie obumarły lub nadłamany konar lub przewodnik – pień rozgałęziający się powyżej 130 cm nad poziomem ziemi, a nie gałąź, to pomimo, że z istoty swojej będzie to powodowało zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi, jego usunięcie będzie **wyłącznie... niedozwolone**. Zatem kolejne brawa dla autora „bubla prawnego”.

Ponieważ autorowi analizowanego „bubla prawnego” najprawdopodobniej nie jest znana problematyka celowości, potrzeby i prawidłowości wykonywania cięć w koronach drzew omówię (w skrócie - patrz ramki) tą tematykę.

1

PIELĘGNOWANIEM DRZEW i (zapomnianych przez ustawodawcę) **KRZEWÓW** (także posiadających koronę i podlegających ochronie prawnej) w ogrodnictwie, w rozumieniu merytorycznym, określamy systematyczne wykonywanie zabiegów zarówno bezpośrednio na samym egzemplarzu (jak i w jego siedlisku), między innymi w celu:

- utrzymania optymalnego stanu zdrowotnego zieleni wysokiej
- poprawy jej ogólnej kondycji
- jak też ograniczenia lub wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez drzewo (rzadko bardzo duży krzew) dla otoczenia.

Zakres takich prac obejmuje nie tylko cięcia wykonywane w koronach drzew lub krzewów, lecz również między innymi:

- nawożenie, w tym również (rzadziej, lecz jednak stosowane) dolistne
- podawanie uzupełniających dawek wody i to nie tylko do gruntu, lecz również do elementów korony poprzez polewanie korony
- spłukiwanie korony - choćby celem zmycia zanieczyszczeń
- zabezpieczanie ran i ubytków
- ochronę fitosanitarną (w tym - w razie potrzeby - opryski korony) podwiązywanie („naciąganie”) fragmentów korony (siatkami, wiązaniami elastycznymi itp.) realizowane w celu wyeliminowania krótkotrwałych kolizji np. z pracą sprzętu pod koroną lub obok korony tak by uniknąć cięć lub wycięcia kolidującego egzemplarza
- a nawet wzmocnienia mechaniczne korony np. tzw. wiązania, podpory, odciążki itp.
- jak też mulczowanie i odchwaszczanie tzw. „mis” itp.

Podobnie:

Zbigniew Chachulski Chirurgia drzew, Warszawa 1992, str. 18
Andrzej Skup Słowniczek Chirurga Drzew, Prudnik 1990, str. 11

2

Elementami korony są:

GAŁĘZIE które dzielimy na:

- cienkie (o średnicy przekroju od 1 cm do 3 cm)
- grube (o średnicy przekroju od 3 cm do 5 cm)
- bardzo grube (o średnicy przekroju od 5 cm do 10 cm)

jak również:

- **PĘDY** (o średnicy przekroju do 1 cm)
- **KONARY** (o średnicy przekroju ponad 10 cm)
- **PRZEWODNIKI** w okazach wielopniowych.

Przypisy:

¹Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r, o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 Nr 92 poz. 880, z późniejszymi zmianami).

²Mocą art. 5 ust 3 ustawy z dnia 21 maja 2010r o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010 Nr 119 poz. 804)

³Witold Świda Prawo Karne, PWN 1982, str. 74

⁴(Dz. U. 2009 Nr 151, poz. 1220, Nr 157, poz. 1241 i Nr 215, poz. 1664 oraz DZ. U. 2010 Nr 76, poz. 489)

- **CIĘCIEM PIELĘGNACYJNYM** (w ogrodnictwie - czego nie należy mylić z zabiegiem o tej samej nazwie w leśnictwie lub sadownictwie) w rozumieniu merytorycznym, nazywamy zabieg wykonywany między innymi w celu:
- stymulowania prawidłowego rozwoju drzewu lub krzewu
- ukształtowania stabilnej korony
- uzyskania wymaganej formy i pokroju
- uzyskania efektów dekoracyjnych (urody kwiatów, intensywniejszego zabarwienia pędów, owocowania itp.)
- przeciwdziałania i ograniczenia rozprzestrzeniania się w niej czynników chorobotwórczych
- umożliwienia drzewu lepszemu wykorzystania światła
- umożliwienia swobodnego przepływu powietrza przez koronę
- zapewnienie wymagań bezpieczeństwa.

Zabieg taki, polegający na usunięciu niepożądanych części koron, w zależności od rzeczywistych potrzeb, wykonywany jest całościowo, choć obejmuje wyodrębnione pojęciowo następujące prace:

- cięcie sanitarne - zwane również higienicznym
- prześwietlanie koron drzew - nazywane również cięciem prześwietlającym lub rozluźniającym
- cięcie formujące pokrój korony drzew
- cięcie korygujące
- cięcie odmładzające

Podobnie:

Zbigniew Chachulski Chirurgia drzew, Warszawa 1992, str. 36 i 37
Jean Yves Prat, Denis Retournaud Cięcie Drzew i Krzewów Ozdobnych, Warszawa 1993
Andrzej Skup Słowniczek Chirurga Drzew, Prudnik 1990, str. 7
Marek Siewniak Komunikat Dendrologiczny (nr 13), Warszawa 1989, str. 15

CIĘCIEM SANITARNYM (w ogrodnictwie, w rozumieniu merytorycznym) określamy zabieg pielęgnacyjny wykonywany w całej koronie drzewa, w celu przeciwdziałania i ograniczenia rozprzestrzeniania się w niej czynników chorobotwórczych, polegający na usuwaniu pędów, gałęzi i konarów:

- obumarłych (- suchych)
- nadłamanych (określanych również potocznie jako „połamane”)
- tzw. „czopów”, to znaczy szczątków wylamanych lub nieprawidłowo ściętych konarów i gałęzi, pędów
- chorych, np. zagrzybionych – w celu wyeliminowania przenoszenia infekcji na inne egzemplarze
- osłabionych
- ocierających się między sobą
- jak też docięcie sęków uniemożliwiających zalewanie ran kalusem (tkanka przyrana)

Podobnie:

Zbigniew Chachulski Chirurgia drzew, Warszawa 1992, str. 38
Andrzej Skup Słowniczek Chirurga Drzew, Prudnik 1990, str. 7
Aleksander Bartosiewicz, Marek Siewniak Pielęgnowanie Drzew Ozdobnych, PWN Warszawa 1976, str. 82

PRZEŚWIETLENIEM KORON DRZEW (w chirurgii drzew - czego nie należy mylić z zabiegiem o tej samej nazwie wykonywanym w leśnictwie lub sadownictwie, w rozumieniu merytorycznym), określamy zabieg pielęgnacyjny rozluźniający zbyt zagęszczoną koronę lub jej część, w celu umożliwienia lepszego wykorzystania światła oraz swobodnego przepływu powietrza, a tym samym poprawę warunków wegetacji, polegający na usunięciu:

- przede wszystkim pędów (gdyż rany powstałe po ich usunięciu zblizniają się w ciągu około jednego okresu wegetacyjnego) oraz gałęzi cienkich (o średnicy przekroju od 1 cm do 3 cm), gdyż rany powstałe po ich usunięciu, prawidłowo zabezpieczone nie stwarzają istotnego zagrożenia infekcją dla starszych części drzewa. Dzieje się tak, ponieważ trwałość preparatów stosowanych do zabezpieczania ran jest mniej więcej równa okresowi gojenia się takich ran trwającemu od dwóch do trzech okresów wegetacji
- ewentualnie gałęzi grubych i bardzo grubych, bowiem okres zarastania ran, powstałych po ich usunięciu, jest dłuższy od okresu trwałości preparatów zabezpieczających rany i trwać może nawet dziesięć lat, co powoduje zagrożenie infekcją
- jedynie w ostateczności konarów, czego należy jednak unikać, gdyż powoduje to najczęściej nieodwracalną deformację drzewa, zakłóca równowagę fizjologiczną pomiędzy koroną i systemem korzeniowym oraz powoduje istotne zagrożenie infekcją. Ponadto, powstałe rany mogą pozostać niezabliznione, a w ich miejscu powstać mogą ubytki wgłębne.

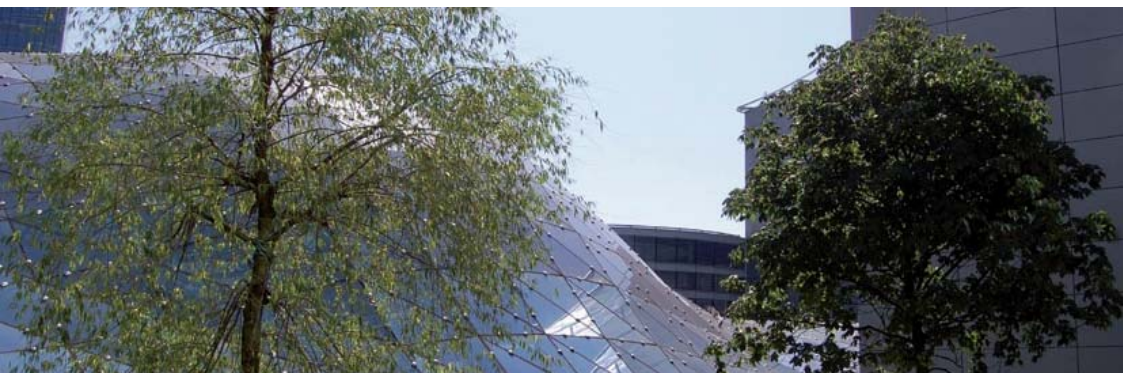
Podobnie:

Zbigniew Chachułski Chirurgia drzew, Warszawa 1992, str. 37

Andrzej Skup Słownik Chirurga Drzew, Prudnik 1990, str. 18

Marek Siewniak Komunikat Dendrologiczny (nr 13), Warszawa 1989, str. 14 i 15

Aleksander Bartosiewicz, Marek Siewniak Pielęgnowanie Drzew Ozdobnych, PWN Warszawa 1976, str. 83

CIĘCIEM FORMUJĄCYM POKRÓJ, w rozumieniu merytorycznym, określamy zabieg stosowany w celu ukształtowaniażądanego pokroju, naturalnego lub całkowicie sztucznego.

Przy utrzymywaniu pokroju charakterystycznego dla danego gatunku, rodzaju i odmiany, stosuje się tylko **CIĘCIA KORYGUJĄCE** polegające na usuwaniu powstałych zniekształceń.

Do uzyskania zupełnie sztucznego pokroju lub określonego kształtu korony cięcia należy wykonywać systematycznie, najczęściej kilka razy w okresach wegetacji.

Płaszczyzny zewnętrzne ciętych koron mogą być płaskie lub wygięte.

Równomiernie zagęszczone żywopłoty od dołu otrzymuje się nadając ich ścianom bocznym pewne pochylenie, powodujące zmniejszenie się szerokości ku górze. W ten sposób uzyskuje się lepsze naświetlenie ścian bocznych.

Podobnie:

Aleksander Bartosiewicz Urządzenie terenów zieleni, WSiP Warszawa 1986, str. 281

• **CIĘCIEM TECHNICZNYM – NIEPRZYRODNICZYM** (w rozumieniu merytorycznym), są prace polegające na usunięciu części koron drzew lub krzewu, nie podyktowane potrzebami rośliny, lecz przeprowadzane w celu likwidacji kolizji, jakie powstały pomiędzy wytworami człowieka a tworami przyrody żywej, m.in.:

- uzyskanie wymaganej skrajni drogowej (poziomej lub pionowej)
- kolizje z pracą sprzętu mechanicznego wykorzystywanego do realizacji niezbędnych robót budowlanych
- kolizje z urządzeniami technicznymi lub obiektami budowlanymi
- ograniczenie dopływu światła dziennego do pomieszczeń w stopniu niedopuszczalnym przez przepisy techniczno - budowlane.

Reasumując, z powodu ewidentnego błędu ustawodawcy, od dnia 20 lipca 2010 roku, **LEGALNE** - a więc dopuszczalne przez obowiązujące przepisy prawa jest jedynie wykonywanie:

- cięć wyłącznie gałęzi obumarłych, nadłamanych, wchodzących w kolizję z obiektami budowlanymi lub urządzeniami technicznymi

• oraz cięć wykonywanych w celu:

↳ **kształtowania korony** drzewa, **którego wiek nie przekracza 10 lat**

↳ **utrzymywania formowanego kształtu korony** drzewa.

Zatem obecnie, zamiast zabronić niszczenia i uszkodzenia drzew i krzewów, z mocy prawa (żartobliwie „bubla prawnego”) wykonywanie powyżej opisanych, prawidłowych technicznie, potrzebnych i celowych cięć elementów korony drzewa, (jak też wykonywanie innych zabiegów) jest nielegalne.

CIĘCIEM FORMUJĄCYM POKRÓJ, w rozumieniu merytorycznym, określamy zabieg stosowany w celu ukształtowaniażądanego pokroju, naturalnego lub całkowicie sztucznego.

Przy utrzymywaniu pokroju charakterystycznego dla danego gatunku, rodzaju i odmiany, stosuje się tylko **CIĘCIA KORYGUJĄCE** polegające na usuwaniu powstałych zniekształceń.

Do uzyskania zupełnie sztucznego pokroju lub określonego kształtu korony cięcia należy wykonywać systematycznie, najczęściej kilka razy w okresach wegetacji.

Płaszczyzny zewnętrzne ciętych koron mogą być płaskie lub wygięte.

Równomiernie zagęszczone żywopłoty od dołu otrzymuje się nadając ich ścianom bocznym pewne pochylenie, powodujące zmniejszenie się szerokości ku górze. W ten sposób uzyskuje się lepsze naświetlenie ścian bocznych.

Podobnie:

Aleksander Bartosiewicz Urządzenie terenów zieleni, WSiP Warszawa 1986, str. 281

NOWOŚĆ!
Wentylacja dachów i stropodachów
Krysztof Patoka